

Fokus: Mister IQ

Berlingske Tidende | 16.06.2006 | | Sektion: 1. SEKTION Side 2 | 806 ord | Artikel-id: e068b010

Portræt: Helmuth Nyborg

PERSONEN: Den omstridte professor i udviklingspsykologi ved Aarhus Universitet, **Helmuth Nyborg**, har en fortid som både fyrbøder, fotograf og olympisk medaljevinder. Han er dog mest kendt for sin kontroversielle forskning i menneskets intelligens.

af Lars Henrik Aagaard

SAGEN: **Helmuth Nyborg** risikerer at miste sit professorat på fejlbehæftet forskning, der konkluderer, at mænd generelt er lidt klogere end kvinder. Men det er langt fra første gang, at den 69-årige forsker placerer sig i offentlighedens artilleriild.

Om nogen er **Helmuth Nyborg** Danmarks »Hr. intelligens«.

Betegnelsen dækker ikke over, at manden selv skulle være en ypperlig begavelse, men over hans ofte omstridte og udskældte forskningsresultater om begrebet intelligens.

Med en vis ret kan man nemlig hævde, at den 69-årige århusianske psykologiprofessors intelligens har svigtet ham på det seneste. I 2002 offentliggjorde han en undersøgelse, der viste, at mænd generelt har en intelligenskvotient, der ligger fem IQ-point – svarende til fem procent – over kvindens. Allerede dengang udløste hans resultat vrede. Professoren havde ikke fremlagt tilstrækkelig dokumentation for sin provokerende påstand, og kolleger og ganske almindelige mennesker imødegik ham kraftigt.

Nu ser situationen imidlertid ganske anderledes alvorlig ud for **Helmuth Nyborg**. Aarhus Universitet nedsatte nemlig et sagkyndigt udvalg under ledelse af professor og statistiker Jens Ledet Jensen fra Aarhus Universitet med bistand fra professor Jan-Eric Gustafsson, Göteborgs Universitet og professor, Niels Keiding, Københavns Universitet. Og deres konklusion er klar: Helmuth Nyborgs forskning er »fejlbehæftet«, og hans resultater er »svære at tro på«. Bl.a. roder professoren i sit talmateriale rundt mellem to forsøgsgrupper på henholdsvis 52 og 62 personer, skønt der kun er tale om den samme gruppe på 62, som udvalget også kalder »en besynderlig lille gruppe (...) for et så grundlæggende spørgsmål som kønsforskelle i intelligens«.

Selv om udvalget ikke går så vidt som til at kalde professorens forskning for uredelig, så kan det ikke udelukkes, at det kan få konsekvenser for hans faglige virke på universitetet. Selv kan Nyborg ikke udtale sig i øjeblikket, idet han er på rejse i USA.

En karriere i modvind

Men kender man **Helmuth Nyborg** ret, så tager han imod den stride modvind med oprejst pande. Det er nemlig langt fra første gang, han nærmest bevidst har udsat sig selv for heftig kritik. Endnu mere furor vakte han tilbage i 1996, da han udtalte, at hvide mennesker generelt er mere intelligente end sorte – en påstand, der var mere eller mindre hentet fra den stærkt omstridte amerikanske videnskabelige bestseller fra 1994 »The Bell Curve«.

På lignende vis har han placeret sig frontalt i mediernes og offentlighedens artilleriild ved bramfrit at proklamere, at mødre med lav intelligenskvotient får børn tidligere og i større antal end andre kvinder. Det skulle få den konsekvens, at personer med lav intelligenskvotient (IQ) ad åre kommer til at udgøre en stigende del af befolkningen. Af samme årsag foreslog professoren, at samfundet enten med tvang eller frivillighed bør sikre, at kvinder med lav IQ får færre børn end andre kvinder. Det fik adskillige lederskribenter og andre opinionsdannere til at fare i blækhuset og beskyldte Nyborg for at gøre sig til fortaler for eugenik, altså racehygiejne, hvilket vækker ubehagelige minder om hitlertidens nazisme. Gennem tiderne har en del af hans elever da også med jævne mellemrum valgt at boykotte hans bramfri forelæsninger på universitetet, der i øvrigt oftest bliver gennemført i en slidt læderjakke.

Man må imidlertid lade professoren, at hans forskningsfelt er særdeles følsomt, hvorfor følelserne ofte kommer til at overskygge de reelle videnskabelige fakta. F.eks. er det, ganske som Nyborg hævder, alment accepteret, at op mod tre fjerdedele af den intelligens, vi er udstyret med, er genetisk overført fra vores forældre, hvorfor den sociale og miljømæssige betydning er relativt minimal.

I de senere år har begrebet intelligens imidlertid fået en langt bredere definition. Man taler bl.a. om social intelligens, om musikalsk, kropslig eller rumlig intelligens, og i den sammenhæng kan Helmuth Nyborgs definition af intelligens som noget, der især har med evnen til at kunne overskue komplekse problemstillinger at gøre, synes ret snæver. Men i modsætning til de mere kreative intelligenser, så kan den traditionelle intelligens, som kan sættes på en såkaldt g-faktor-skala, måles ret konkret, hvilket gør den videnskabeligt velegnet.

Selv om man kan beskyldte professoren for svigtende dømmekraft, så må man sige, at han er en bredt sammensat begavelse. Som søn af en syerske og en smed gik han ud af folkeskolen allerede som 14-årig for at blive fyrbøder i 1950ernes skibstrafik. Senere blev han bl.a. fotograf og radiotelegrafist, før han valgte psykologistudiet og endelig i 1994 kunne smykke sit visitkort med titlen professor i udviklingspsykologi. Han har oven i købet en olympisk bronzemedalje bag sig – fra De Olympiske Lege i Rom i 1960 i disciplinen 4 gange 500 meter kajakstafet. Til næste år i januar bliver han 70 og må derfor gå på pension. Med mindre Aarhus Universitet allerede forinden har frataget den stærkt omstridte forsker hans fornemme titel.

lha@berlingske.dk

Alt materiale i Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Kunden må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre materiale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med Infomedia. Overført (downloadet) materiale skal slettes efter anvendelsen og må ikke indlægges i informations-genfindingsystemer, som for eksempel elektroniske postsystemer, databaser, fælles netværk eller lignende.

Videreformidling

Kunden må foretage videreformidling (ved videreformidling forstås kopiering, distribution via elektronisk post, tilrådighedsstillelse i databaser, på netværk eller lignende) af modtagne overskrift- og indledningsformater inden for kundens egen virksomhed. Al anden videreformidling af materiale fra Infomedia skal aftales skriftligt med Infomedia.